

ארידור והורביץ
גורמים שאינם בשליטתנו...

הביאו את ישראל למקום הראשון בעולם בליגת האינפלציה. בינתיים ישראל מקום בלתי-מכובד זה, ומוטב שלא לחזור אליו.

לכך, כדאי שארידור יזכר כי גם קודמו בתפקיד, יגאל הורביץ, ניסה לעורר, "צי-פיות" כאשר יעץ לעם, "לשמור על הלי-רה" אך הצעדים הכלכליים שנקט בהם

אם לא יתקיים התנאי הראשון, תחילת האינפלציה לדהור שוב. כאשר יקרה הדבר, יאמרו, כמובן, שהדבר קרה בגלל המדיניות שהיטיבה עם העם, כאשר ה"צעדים הפוכים — העלאות המחירים וה"קיצוצים בסובסידיות — באו במאוחר.
אם לא יתקיים התנאי השני, רבה סכנתו של הפיגור והוא יני, כאשר יש עדינות וירידות

קת הכנסות מן העשיר אל העני, מן ההון אל השכיר, אסור שכיוון זה יתהפך בגלל גירעונות תקציביים או הזרמה גדולה. איזולת היא לחשוב שאם ישנה כיוון חלוקת-ההכנסה, וזו תיזרום מידי הרי-בים אל ידי המעטים, יקטנו הגירעונות, או שלא יהיה צורך בהזרמה.

כל מה שיקרה הוא, שתחת בללום את האינפלציה ולעורר את המשק, תחיל

גם הורביץ ניסה לעורר

ציפיות כאשר יעץ

לשמור על הלירה

לסירוגין בקצב האינפלציה, ושיי עורה גבוה בכל מיקרה.

האינפלציה להידרדר מחדש, ונשוב אל הסטגפלציה שאיפיינה את ימי יגאל הור-ביץ כשר-האוצר.

משום כך חשוב שארידור יבין כי ב"ציפיות לא די. קיצוץ מאסיבי בסובסידיות ועלויות מחירים יביאו להדירה חזרת של האינפלציה, גם כאשר אינו "מצפה"

יש להגביר את עוצמת הצעדים ש"נגטו, כדי להבטיח שההצלחה הראשונה בכלימת האינפלציה תאסוף תנופה.

ערב כניסתו של ארידור לתפקיד שר-האוצר, הציע לקודמו לבצע

מבלי לערער על עצם צימצום הפיקוח על המטבע, יש להרהר מחדש בשאלת הפיחות הרצוף של הל"י ביחס דולר. פיחות זה משפר, אמנם, את המאזן המיסחרי, אך תורם להעלאות מחירים הקשורות במרכיבי-היבוא, לר"ב הולק, החשמל, המים, התחבורה וכך הלאה. מבלי לחזור לשער בפיקוח, אפשר לרסן את ירידת שער-המטבע על ידי מכירת מטבע זר לציבור, אם יידרש הדבר — בצירוף לתוכניות חיסכון במט"ב בע זר. בו בזמן יקבל היצוא עידוד ממקורות אחרים המופעלים גם כיום. בצורה כזו ניתן לצמצם את ההשפעה האינפלציונית החריפה של פיחות-המט"ב.

מתקבלת גישתי, אפשר היה לבצע את עיסקת החבילה גם ללא הסכמת הח"ס תדרות. ב. מאחר ולא התקבלה גישתי, אי-אפשר לרדת לאינפלציה דורספרתית, כאשר מדיניות-השכר הנוכחית מבוססת על אינפלציה תלת-ספרתית. ג. קבלת גישתי היתה מאפשרת הרגעה בתחום החשש לעתיד מפני כירסום אינפלציוני בשכר וגם עמידה איתנה יותר נגד תביעות שכר בלתי-מוצדקות. החלטה על שינוי המדיניות בתחום זה, עם תום שנת-הכספים הנוכחית, צריכה להתקבל מייד. הודעה על שינוי המדיניות צריכה להתפרסם מייד — מ"טעמים ברורים.

אם ייוצב השער באמצעות מכירת מטבע זר לציבור, בהתאם להגבלות ה"חוקיות הקיימות היום על החזקת מט"ב בע זר, יכול הדבר להביא לספיגת מיל-יארדים שקלע מהציבור, בלי שיגרום להוצאת המטבע הזר מהמדינה. תוכנית זו ניתנת לביצוע כהשמה לתוכנית ה"זכרת בסעיף הקודם.

הזהרתי מפני העלאות המסים על דלק, המלוות כשיטה את העלאות המ"חיר הבסיסי. גם כשיש הצדקה להע"לאת מחירי-הדלק, אין הצדקה להעלאות המסים. מי שמסתכל על העלאות מס עקיף כמס-ערך-מוסף כגורם אינפלציוני, אינו יכול להצדיק העלאות מס עקיף כמסים על דלק. מי שמצדיק העלאות מסים על דלק כאמצעי למימון התק-ציב, מדוע ישלול העלאות מס-ערך-מו"סוף?

אם יבוצעו כל הפעולות האלה ניתן יהיה לבלום גם את ההתייקרויות החדות במחירי מיצרכים חיוניים ולפחות להקטין את שיעור ההתייקרויות האלה. יש לזכור שהתייקרות, כמו הד"פסת כסף, גם היא גורם אינפלציוני, ולי נראה שהאוצר מאמץ את שתי השיטות גם יחד. כדאי להסתפק באחת מהן.

ברור שיש להעדיף, מכמה סיבות, אי-העלאות מסים על דלק, ובתמורה — אם יש הכרח — להעלות מס-ערך-מוסף. אסתפק בנימוק אחד: העלאות מס-הדלק נעשיות כל תקופת זמן קצרה ויוצרת גל העלאות-מחירים נמשכות ו"רצופות עד ההעלאה הבאה. העלאות מס-ערך-מוסף היא חד-פעמית, משתקפת ב"מדד של חודש אחד, ולאחריו ההכנסות זורמות בשיעור המוגדל, אך היציב, ללא צורך בהעלאות נוספות (יש לזכור ש"המדד החודשי משקף יחס מחירים בין חודש לחודש, ולכן העלאה חד-פעמית עדיפה מהעלאות-מחירים נמשכות).

כל ההצעות האלה מיועדות לפעולה מהירה בטווח הקצר, ויכולות לשאת פרי תוך חודשים-שלושה. הן תוכלנה לשמש בסיס לפעולות נוספות, לטווח ממושך יותר, שתבואנה בעיקבותיהן ב"התאם לתוצאותיהן. הן באות כמובן ב"נוסף להכרח בקיצוץ תקציבי ולהצעות אחרות בתחום עידוד פיריון-העבודה, ש"הצעותי בעבר, לטווח הארוך יותר. ההגיון מלמד שאי-אפשר לבלום אינפלציה בלי ריסון תקציבי. הניסיון של השנה האחרונה מראה שריסון תקציבי בלי אמצעים נוספים הוא גישה בלתי-מתחכמת ואין בה תועלת לריסון ה"אינפלציה. לכן אני מעלה את ההצעות האלה, שאת רובן כבר הצעתי בעבר. אסור להידבק לשמרנות. עדיין לא מאוחר לבצע צעדים מתאימים ומוצ"לחים לבלימת האינפלציה. הניסיון חר"כח שבלימת האינפלציה בדרכים ש"בוצעו עד היום לא עלתה יפה. דרושה דרך חדשה, בהתאם להצעות שהעליתי. ורם ארידור

הצעתי לשפר את תנאי מכירת איגרות-החוב הממשלתיות ותנאי-החי"סכון לציבור. המלצה זו בוצעה רק בחלקה, וגם זה באיחור. תמוה בעיני שמכשיר זה לא מנוצל כדיבעי. דווקא בזמן אינפלציה, כשיש לציבור עודף כסף, ניתן לספגו, אם תנאי-החיסכון הוכיחם להשקעה מושכת. הניסיון, גם בתקופת כהונתך, הוכיח זאת. אך האמי צעיה הזה אינו מנוצל דיו, הן בתחום שיפור תנאי-המכירה של איגרות-חוב, הן בתחום יצירת תוכניות-חיסכון — שאינן סחירות — אך מושכות במיוחד. למשל: תוכנית חיסכון לשנתיים, ב"צירוף מענק וריבית צמודים בשיעורים מתאימים. הניסיון מוכיח שאפשר לספג בצורה זו מיליארדים של שקלים.

מלהפך שני

יה כבר בטווח הקצר. הן באות להוסיף על הצעותי לגבי פעולות לטווח הארוך, הידועות לך.
מעבר לשיטת תוספת-יוקר מוצי-מדת במלואה למדד. (תוספות-שכר — רק בהתאם לגידול בתפוקה). בשעתו

אדוני שר האוצר, בין הישגיה של הממשלה ויש רבים כאלה גם בתחום הכלכלי-חברתי — לא כלולה, לצערי, הצלחה במילחמה באינפלציה. יש לכך גורמים שאינם בשליטתנו — גם גורמים שמוחוץ לישראל, גם גורמים פנימיים.

משרד ראש הממשלה
סגן השר יורם ארידור
ירושלים, כ"ד כסלו תשמ"א
2.12.80
לכבוד
מר יגאל הורביץ
שר האוצר
אדוני שר האוצר,
בין הישגיה של הממשלה - ויש רבים כאלה גם בתחום הכלכלי-חברתי - לא כלולה, לצערי, הצלחה במילחמה באינפלציה. יש לכך גורמים שאינם בשליטתנו גם גורמים שמוחוץ לישראל, וגם גורמים פנימיים. אך אין לזעלם מכן, שאפילו במלחמת האילוצים הקיימת אפשר לבצע מספר פעולות שיסייעו לבלימת האינפלציה בנמדים יכריעם - ובמהירות.

קטע ממיכתבו של ארידור להורביץ
"עדיין לא מאוחר מדי!"
הזהרתי, ובעוד מועד, מפני האשליה שיעקור תוספת-היוקר המלווה בתוס"פוט-שכר מסוגל לסייע בבלימת האינפלציה. פלציה.
לא אחזור ואפרט כאן את כל הני-מוקים. אדגיש רק זאת: א- אילו היתה